

HOGER NIVEAU "We willen een hub worden waar kennisuitwisseling centraal staat en niet op een eilandje blijven zitten", aldus de broers Remmen.

“Erfgoedwereldje is een nichemarkt”

Twee broers, een tweeling, maar bovenal twee ondernemers met een neus voor vernieuwing. Klaas en Martijn Remmen zijn specialisten erfgoedzorg en proberen naast hun restauratie- en consultancywerk een ware kennishub uit de grond te stampen.

TEKST SASKIA CASTELYNs FOTO'S JESSE WILLEMS

Met een scalpel prutsen ze verflaag per verflaag van een kastje uit het Designmuseum in Gent. Ze restaureren een beeld van Richard Deacon uit het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (MUHKA). Ze herstellen een historisch boekenliftje uit de Boekentoren van Gent. Je kan het zo gek niet bedenken of Martijn (30) en Klaas (30) Remmen zetten er hun expertise én hun handen voor in. Beiden zijn alumnus conservatie en restauratie aan onze universiteit. “Het moet in het bloed zitten”, zegt Klaas. “Onze overgrootvader was beeldhouwer en ergens is er ook sprake van klokkenmakers. We waren altijd erg geïnteresseerd in geschiedenis én in materialen. In het schuurtje zaten we altijd wel te knutselen als kind.”

Spaanse Furie

Naast het precare handwerk doet het duo ook studieopdrachten voor architecten, musea

of verzamelaars. “We worden dan als consultant ingezet om een restauratieplan te maken.” Dat laatste deden ze onlangs voor de dakkapel van het Antwerpse stadhuis, dat de komende jaren een stevige renovatie en uitbreiding ondergaat. “Dat was een fantastisch project. Zelfs voor Kempenzonen is het Antwerpse stadhuis het mooiste gebouw ten noorden van de Alpen”, lacht Martijn. “De Antwerpse interpretatie van renaissance is erg speciaal.”

Hun conclusie na weken studiewerk? Het dak blijkt nog in erg goede staat. “Er is veel getimmerd aan de 16de-eeuwse constructie, maar niet echt aan het dak”, zegt Martijn. “We bekeken elke balk en stelden vast dat er mogelijk nog delen zitten uit de eerste bouwfase.” Tijdens de Spaanse Furie is het stadhuis afgebrand. “De zaken die afwijken, zijn vooral te vinden in de zuidwestelijke hoek. Dat is erg interessant, want op schilderijen van het brandende stadhuis zie je dat de wind uit het zuidwesten komt.”

Martijn Remmen

- 30 jaar
- Woonplaats: Vorselaar
- Alumnus erfgoedstudies, specialisatie hout (2011)

Klaas Remmen

- 30 jaar
- Woonplaats: Berchem
- Alumnus erfgoedstudies, specialisatie metalen (2011)

www.remmen.be
 Remmen_bvba

Maquette 'Pijl van de Burgerlijke Bouwkunde'

- schaalmodel van het gebouw voor Expo '58
- in beton gemaakt
- maquette was verchromd en groen uitgeslagen door kopercorrosie
- met elektrische behandeling kregen de broers de constructie weer proper
- gewicht: 50 kg
- aantal stokjes: 5000
- 2m lang
- eigenaar is CIVA (centrum voor architectuur in Brussel)

→ **Gewoon collega's**

Klaas en Martijn zijn broers. Sterker nog: tweelingbroers. Maar de zaakvoerders van Remmen bvba leggen liever de nadruk op hun expertise en op hun toekomstplannen. "We begrijpen dat het een leuk aspect is, maar zijn het wat beu gehoord. We zijn meer dan die tweelingbroers die *wat dingen aan elkaar plakken*. Sommige dingen lopen door omdat we een familiale band hebben. Maar daarnaast zijn we gewoon collega's. We kunnen dat perfect scheiden." De broers zijn door hun ouders bewust uit elkaar gehouden tijdens hun studies. Pas op de Universiteit Antwerpen kruisten hun educatieve paden elkaar. "Ik startte met erfgoedstudies en

deed een master restauratie en conservatie, met een specialisatie in hout", legt Martijn uit. Klaas begon aan een ingenieursopleiding. "Maar dat bleek een vergissing. Ik ging eens kijken in de restauratiestudio's waar Martijn bezig was en besepte dat ik dat ook moest gaan doen. Maar dan is de reactie in je hoofd wel automatisch: 'Oh nee, Martijn doet dat. Dan kan ik dat niet doen'."

Klaas koos voor metalen als specialisatie. Zeven jaar geleden studeerden ze samen af en startten ze een bvba op omdat de opdrachten al heel snel binnenstroomden. "Het erfgoedwereldje is een nichemarkt waar iedereen elkaar kent." Hun werk brengt hen wel eens naar het buitenland voor bijvoorbeeld de voorstudie van een kasteel, maar hun speelveld is Vlaanderen. "Dat is al ver genoeg om te gaan werken. Want Vlaanderen staat toch vol met auto's", lacht Martijn.

Naar een hoger niveau

Intussen barst Remmen bvba letterlijk uit het atelier in het bedrijvencomplex De Wolkammerij in het Antwerpse Hoboken. De broers plannen daarom een verhuis naar het Kempense Vorselaar. Terug naar 'huis' voor het duo uit Baarle-Hertog. In het nieuwe complex willen ze hun zaak naar een hoger niveau tillen en een kenniscentrum opstarten. "Het idee: experts tijdens lezingen en interactie informatie laten uitwisselen over bewerkings- en conservatietechnieken. We willen een hub worden waar kennisuitwisseling centraal staat en niet op een eilandje blijven zitten."

Contact met onze universiteit is er nog geregeld. Zo zet Remmen bvba altijd zijn deuren open voor stagiairs en Klaas is af en toe proeflezer. "En toch blijft het een beetje een koele minnaar." Martijn en Klaas doen ook

zoveel mogelijk aan onderzoek en publiceren over de laatste evoluties in de vaktechnologie. "Daarvoor zouden we graag meer met de unief samenwerken."

De broers breken een lans voor innovaties. Recent gingen ze in zee met een Duitse verdelers van een biologische bestrijdingsmethode tegen de kleine houtworm, die veel schade in historische gebouwen aanricht.

Ook wat betreft de 'moderne' uitbreiding van het Antwerpse stadhuis zijn ze duidelijk. "Het ergste wat je kan doen, is het gebouw zijn functie ontnemen en er een statisch ding van maken. Dat is nu net wat de kathedraal en al die monumentale kerken zo interessant maakt: ze zijn aangepast aan de noden van de tijd. Als je dat stillegt, wordt iedere stad er één als Brugge. Een kwalitatieve toevoeging met respect voor de historiek en materiaalwaarde is te verdedigen, dat is wat een monument en een stad in leven houdt. Vooral ook omdat het stadhuis straks weer zijn doel terugkrijgt. Nu zitten alle ambtenaren verspreid door plaatstekort. Waarom is er anders nog een stadhuis? Om op een postkaart te zetten?"

Brothers combining expertise on conservation

E

From a box in Ghent's Design Museum and an image of Richard Deacon at the Museum of Contemporary Art in Antwerp (MUHKA) to the restoration of fencing by renowned architect Bauscheit at the Town Hall in Lier: Martijn (30) and Klaas (30) Remmen are putting their expertise and hands to work. Both are graduates of our university specialised in conservation and restoration. Klaas and Martijn are twins, but the managers of Remmen BVBA prefer to emphasise their expertise and plans for the future. Next year, the brothers will relocate to a new complex, where they will establish a centre of knowledge on processing and conservation techniques.

We waren altijd erg geïnteresseerd in geschiedenis én in materialen. In het schuurtje zaten we altijd wel te knutselen als kind.

Klaas Remmen